

N' 45.

Warszawa

30 paźdz. / 11 listop. 1868 r.

Wychodzi w każdą środę.

Redakcja przy ulicy Nowy Świat Nr. 28.

MERKURY

dodatek tygodniowy do Ekonomisty.

TYDZIEŃ FINANSOWY.

Podwójną cechą położenia jest - z jednej strony widok ciemnych punktów, w perspektywie nieco oddalonéj, a z drugiéj względne bespieczeństwo, spokojność przymuszona lub udana. Taki stan rzeczy oddziaływa na utrzymanie wartości giełdowych w położeniu prawie normalném, a nawet na podniecenie, do pewnego stopnia, ruchu interesów, – co ma poniekąd swój wyraz w zwiększonych dochodach dróg żelaznych i w bilansach bankowych. Z położenia jednak całkiem różnego dwóch wielkich banków na Zachodzie – francuskiego i angielskiego wynikło, że to co dla pierwszego jest jednym z korzystnych objawów – mianowicie zmniejszenie funduszu metalicznego, w drugim spowodowało obawy i wpłynęło na obniżenie papierów publicznych. Różnica ta wypływa z saméj konstytucji banków; akt Peel'a z 1844 daje bankowi angielskiemu sztuczne podstawy, stawi granice emisji, ściśle zależne od stanu kasy. Taki mechaniczny system trudno pogodzić z elastyczną naturą kredytu: stąd często bank angielski znajduje się w konieczności łamać wszelką równowagę warunków kredytu, rzucać się z jednéj ostateczności w drugą, pociągając za sobą w sposób fatalny inne instytucje kredytowe; stąd również i ta nienormalność, że wszelki ruch silniejszy, choćby nawet dla kraju najpomyślniejszy wytwarza w jego bilansie niebespieczne przesilenie, rodzi zamieszanie w stosunkach kredytowych i kursach giełdowych.

W polityce najostrzéj występuje teraz Rumunja: program partji wojowniczéj, do któréj rząd i sam książe należą, ma być szeroki i obejmować nietylko prowincje austriackie i tureckie, gdzie się ludność rumuńska znajduje, ale i Besarabję. Broń przychodzi tu ze wszech stron, nawet z Ameryki, ale głównie z Prus; prasa zachodnia twierdzi stanowczo, że i sam program jest co najmniéj na pół pruski. Inna partja – zachowawcza, żąda spokojnego rozwoju pod protekcją Francji i Anglji. Tu znowu przypisują (*Indépen. Belge*) tym mocarstwom zamiar zaprotestowania przeciwko osadzeniu księcia Karola na tronie rumuńskim, wbrew wyraźnemu warunkowi traktatu paryskiego, usuwającemu cudzoziemców. Widzimy tedy, że jeśli twierdzenia te są prawdziwe, Rumunja może się stać punktem środkowym, ogniskiem kwestji wschodniéj.

Łagodzącą okolicznością w polityce jest mowa króla pruskiego, przy otwarciu parlamentu powiedziana, w któréj najwymowniejsze jest przemilczenie o jedności niemieckiéj: prasa francuska, ku wielkiemu zgorszeniu pruskiéj, uważa je za ustępstwo dla Francji.

Wszystkie te ustępstwa, przemilczenia, czy oświadczenia, nie mają zapewne wielkiéj doniosłości; ale przedłużają stan wyczekiwania, najniebespieczniejszy może dla Francji, któréj oczekiwanie łatwo przejść może w znudzenie, — jak to było w r. 1847, kiedy położenie streścił Lamartine w słowach: „Francja się nudzi."

Zresztą pokój zbrojny musi mieć swój koniec już przez samo wytężenie budżetów: gospodarcze Prusy nietylko że wyczerpały skarbiec, ale jak prawdziwe państwo europejskie naszéj epoki, występują z deficitem.

Włoski minister skarbu, według *Correspondance italienne*, traktuje z domem Rothschild'ów o pożyczkę na dobra kościelne, w celu spłacenia banku i usunięcia kursu przymusowego.

Bank austrjacki ma uledz reformie. Przedmiot ten jednocześnie jest rozbierany w zebraniu ogólném akcjonarjuszów i w komitecie finansowym Rady Państwa. Zgodzono się na zmniejszenie (o 20/m. guld) kapitału zakładowego i rozszerzenie swobody operacij banku; ale kwestja przywileju emisji i spłaty długu rządowego 80 m. guld, w któréj Węgry mają przyjąć udział, pozostają niezałatwione.

Na naszéj giełdzie nic nowego. Obligacje Towarzystwa Kredytowego stoją na 99 i zapewne nie wiele od równi oddalać się będą; właściwie też, po dodaniu komisowego w równi były wypuszczone.

KURSA GIEŁDY,

w tygodniu 2—7 listopada 1868 r.

	Stopa %	RÓWNIA (pari)	CENA RZECZYWISTA W TYGODNIU: Poniedz. 2 listop.	Wtorek 3	Środa 4	Czwar. 5	Piątek 6	Sobota 7	Stosunek do równi na 100
			R	u	b	l	e		
1. Papiery publiczne.									
a) Rządowe.									
Polskie.									
Obligi Skarbowe (r. 100. 150. 500).	4	100	77,25	.	77	77,25	77,25	77,25	77 1/4
Obligacje cząstk. (zł. 500) z kup..	4	75	.	.	.	.	102	.	136
Cert. ban. na obl. cz. *A* (z.300) z kup	5	45	.	.	.	.	51	.	113 1/3
„ „ „ *B* (z. 200)	0	30	.	.	.	.	27,25	.	90 5/6
„ „ „ *B* (z. 200)	5	30	.	.	.	.	33,25	.	110 5/6
Dow. Kom. Cen. Lik. (różne sumy).	0	100	.	.	.	.	*58	.	*58
Listy likwid. (r. 100. 250. 500. 1000)	4	100	67,33	67,50	67,55	67,90	68	68	68
kupon............	.	.	.	.	.	.	.	1,74 4/9	.
Ruskie.									
5-ta pożyczka (500)...........	5	100	.	.	.	.	.	.	.
Pożyczka premjowa z 1864 r.	5	100	136	136,50	136,50	136	136	136	136
„ „ z 1866 r.....	5	.	132,50	133	133	133	133,17	132,75	132 3/4
Metaliki (300) lutowe	4	100	100,50	100,67	100,75	100,75	100,75	100,75	100 3/4
Metaliki (300) sierpniowe	4	100	100	100,33	100,25	100,33	100,33	100,33	100 1/3
Bilety banku Pańs. (100 i wyżéj)..	5	100	86,25	86,50	86	86	.	.	86
b) Towarzystw i Spółek.									
Polskie.									
Listy Zast. (30, 75. 150. 750. 3000).	4	100	83,46	83,40	83,54	83,50	83,67	83,83	83 5/6
„ „ „ ser. 2	4	100	79,22	79,30	79,39	79,33	79,25	79,25	79 1/4
kupon............	.	.	.	.	.	.	.	1,50	.
Obligi Tow. Kred. Ziemskiego	5,475	100	99	99	99	99	99	99	99
Akcje Dr. Żel. W-W. (100)	diw.	60	.	.	.	.	64,50	.	107 1/2
„ „ W-B. (100. 150) ...	4	100	65,33	65,17	65,17	65,17	65,17	.	65 1/6
„ „ Teresp. (100).....	5	100	94,50	94,50	95	95	95	94,50	94 1/2
Obligacje „ „	5	100	90,50	90,50	90,50	90,50	90,50	90,50	90 1/2
Akcje „ Łodzk. (100)	5	100	.	.	.	.	.	.	.
Rus.									
Akcje Gł. Tow. Dr. Ż. (125)	5	125	.	.	.	.	119,25	.	95 2/5
Obligacje „ „	4 1/2	100	.	.	.	.	.	.	.
2. Wexle.									
Berlin........(Tal. 100) 2 mies	.	92,857	106,72 1/2	106,72 1/2	106,65	106.72 1/2	106,72 1/2	106,72 1/2	114 9/10
Gdańsk....... (100) „	.	92,857	106,57 1/2	106,57 1/2	106,57 1/2	.	.	.	114 3/4
Hamburg .....(M. B. 300) „	.	140,855		162,30	.	.	.	.	*115 1/4
Londyn....... (Ł. 1) 3 „	.	6,30	7,27 1/2	.	7,27 1/2	7,27 1/2	.	.	115 2/3
Paryż ....(Fran. 300) 2 „	.	75,21	.	.	87,25	.	.	.	115 5/6
Wiedeń....... (Gul. 150) „	.	92,857	.	.	93,75	93,60	.	.	100 4/5
Petersburg....(Rub. 100) 1 „	.	100	.	.	.	*99,50	.	.	*99 1/2
3. Monety.									
Półimperjał..................	.	5,15	.	.	.	.	5,98	.	116 1/8
Napoleondor..................	.	5	.	.	.	.	.	.	.
Dukat holenderski............	.	3	.	.	.	.	3,40	.	113 1/3
Rubel srebrny................	.	1	.	.	.	.	.	.	.
Talar pruski.................	.	0,92.857	.	.	.	.	.	1,08	116 1/3
Gulden austrjacki (papierowy)	.	0,62.906	.	.	.	.	.	0,63	100 1/6

STOPA SKUPU:	Warszawa.	—Londyn.	—Paryż.	—Wiedeń.	—Berlin.	—Frankfurt.	—Amsterd.	—Hamburg.
bankowa:	6%	2	2 1/2	5	4	3	3	—
giełdowa:	—	1 (1 1/2)	1 3/4 (2 1/4)	5	2 3/4	2 1/2	3	2 1/2

STAN OPERACIJ BANKU POLSKIEGO.

	w d. 31 paździer.	w ciągu tygodnia przyb.(+) ub.(—)	w d. 7 listopada
	r u	b l	i
1. Skup: Portfel wexli kraj. w Warsz.	2.355.858, 93½	+ 362.582, 55 — 176.617, 57	2.541.823, 91½
1. Skup: Portfel wexli kraj. w Łodzi. .	387.946, 53½	.	387.946, 53½
1. Skup: Portfel wexli kraj. w Włocł.	387.989, 46½	+ 32.355, 48 — 22.399, 11	397.945, 83½
„ zagranicznych	88.379, 96	+ 3.630, 43 — 1.462, 17	90.548, 22
2. Zaliczenia na papiery publiczne ...	617.674, .	+ 13.973, . — 35.946, .	595.701, .
3 „ na zast. towarów (a) wełny .	271.702, 60	+ 514, 14 — 18 924, 14	253.292, 60
3 „ na zast. towarów (b) in. tow.	213.946, 96	+ 4.440, 48 — 8.690, 48	209.696, 96
4. „ „ kosztowności	817 773, 68	+ 10.508, 09 — 4.496, 16	823.785, 61
5. Otwarte kredyta	5.048.771, 20½	+ 648 596, 24 — 692.812, 13	5.004.555, 31½
6. Kasa: Monety srebrne	2.597.022, 21¾	— 3.491, 59½	2.593.530, 62¼
6. Kasa: „ złote	43.493, 27½	+ 343, .	43.836, 27½
6. Kasa: Bilety Banku Polskiego	540.900, .	+ 67.400, .	608.300, .
6. Kasa: „ Kred. Cesarstwa	453.728, .	+ 469.929, .	923.657, .
Łącznie (6)	3.635.143, 49¼	+ 534.180, 40½	4.169.323, 89¾

SKAZÓWKI I FAKTA BIEŻĄCE.

— **Dziesiąty kongres ekonomiczny niemiecki w Wrocławiu.** W Nr. 38 Merkurego donosząc o otwarciu w d. 31 sierpnia r. b. dziesiątego niemieckiego kongresu ekonomicznego, podaliśmy program obrad. Obecnie po otrzymaniu sprawozdania, zamieszczamy je w dokładnéj treści.

Z powodu słabości prezydującego Lette zagaił posiedzenie Dr. K. Braun.

Pierwszym i w teraźniejszym czasie może najważniejszym przedmiotem obrad była *reforma kredytu hipotecznego.* Wszyscy zdolniejsi członkowie kongresu przyjęli w niéj udział. Swoboda kredytu odniosła świetne zwycięstwo, gdyż nawet starzy konserwatyści za nią się oświadczyli, warując tylko ,ustanowienie prawnéj normalnéj taxy gruntowéj, jako granicę kredytu."

Lecz i to ograniczenie nie utrzymało się, i pod względem ustanowienia wysokości kredytu zapadło następujące postanowienie: „Granicę obciążenia ziemi stanowią instytucje (mianowicie towarzystwa kredytowe z samych właścicieli ziemskich złożone) i określają swemi statutami." Owocem zatém rospraw było zupełne usunięcie wpływu państwa nawet pod względem szacunku dóbr.

Drugim punktem spornym było oddanie pierwszeństwa Towarzystwom Kredytowym Ziemskim przed zwykłemi akcijnemi spółkami. Wszyscy właściciele ziemscy biorący udział w rosprawach oświadczyli się za pierwszemi Towarzystwa akcijne niewielu znalazły poplecznikôw. Hrabia Bethusy-Huc wystąpił z zarzutem, że Towarzystwa akcijne przyczyniają się głównie do mieszania kredytu rzeczowego z osobistym, które powinny być stanowczo rozdzielone. Jakkolwiek większość członków oświadczyła się za zupełném oddzieleniem kredytu osobistego od rzeczowego, — jednakże odrzuciła wyprowadzony przez hr. Bethusy wniosek, że „kredyt ziemski powinien być tak niewzruszonym jak ziemia na której jest oparty, a zatém nieulegającym wypowiedzeniu." Takie pojęcie kredytu równałoby się ukonsolidowaniu długów własność ziemską obciążających, — byłoby poparciem arystokracji ziemskiéj z uszczerbkiem drobnéj własności i stanu roboczego rolniczego. Pozostały zatém do wyboru dla

właścicieli ziemskich dwa środki,—możność wypowiadania kredytu ziemskiego lub jego umarzania. Oświadczono się za umarzaniem.

Profesor Emminghaus z Karlsruhe wystąpił z nową zupełnie ideą, a mianowicie: wytworzeniem nowego sposobu wyzysku ziemi, przez podciągnięcie spółek komandytowych, zajmujących się uprawą roli, pod prawa handlowe. Jakkolwiek objawiono wątpliwość co do możności zastosowania spółek komandytowych do wyzysku ziemi, wszakże większość kongresu oświadczyła się za usunięciem wszelkich prawnych przeszkód przy zawiązywaniu się podobnych spółek.

Pytanie czy Towarzystwa kredytowe mogą być zastosowane i do własności nieruchoméj miejskiéj nie wiele obudziło interesu i nie zostało rozwiązane.

Rosprawy nad *reformą bankową*, z powodu nieobecności właściwych sprawozdawców, ograniczyły się rozbiorem korzyści wypływających z systemu czeków (cheks). Dr. Faucher żywo przedstawił siłę wytwarzającą się w narodzie przez dobrze zastosowany system czeków. Z niemieckich banków dopiero gdański i bremeński z pewnym skutkiem ten system przeprowadziły. W zastosowaniu czeków do stosunków prywatnych codziennych między rzemieślnikami a kupującymi wielką oddały przysługę w Niemczech nie banki lecz stowarzyszenia zaliczkowe. Rospowszechnienie przekazów w Niemczech, za którém kongres stanowczo się oświadczył, niewątpliwie do stowarzyszeń zaliczkowych należeć będzie.

Drugi dzień obrad poświęcono wyłącznie uproszczeniu *taryf celnych* i reformie taryfy związku celnego. Cło na wprowadzane surowe żelazo, jako przedmiot najważniejszy, tyle zajęło czasu, że inne przedmioty nie były prawie wcale rozbierane. Ogólnie tylko kongres oświadczył się za najrychlejszém obniżeniem, a nawet zupełném zniesieniem ceł od przedmiotów pierwszéj potrzeby. Co do żelaza, zaznaczamy pocieszający objaw, że nietylko zwolennicy wolnego handlu, ale nawet niektórzy przemysłowcy, wprost interesowani, głosowali za usunięciem wszelkich ograniczeń celnych. Nie brakło wszakże i na obrońcach oclenia surowego żelaza. Hr Bethusy przyznał, że przemysł wytworzony przez cła opiekuńcze jest nieprawém dzieckiem państwa, pomimo to wszakże nie należy go pozbawiać opieki i dlatego żądał aby cło na wprowadzane surowe żelazo dopiero wtedy było zniesione, gdy przemysł krajowy, szczególniéj w prowincji szląskiéj, na to pozwoli, co nie prędzéj może nastąpić, aż gdy Rosja i Austrja zaniechają protekcji. Tymczasem zaś proponuje ułatwienie środków komunikacji przez poprawienie spławu Odry. Bardzo trafnie odpowiedział na to Dr. Faucher, że ułatwienia środków komunikacji szybko będą przeprowadzone, gdy wszelkie cła opiekuńcze zostaną zniesione, inaczéj mimo postanowień kongresu długo na to trzeba będzie czekać. W rezultacie kongres, choć nieznaczną większością, oświadczył się za zniesieniem cła wchodowego od surowego żelaza.

Oznaczenie zakresu *pomocy* w razie nadzwyczajnych klęsk miejscowych i zasada ustanowienia *płac* urzędników publicznych (N. 5 i 6 programu) zostały pominięte dla przyczyn niewiadomych. Pozostał zatém do rozbioru „nadzór rządowy nad *gospodarstwem leśném*."

Jakkolwiek przedmiot traktowany był wyłącznie z uwzględnieniem tylko interesu miejscowego, wszakże dla uzupełnienia rzeczy, podajemy w krótkości rezultaty obrad. Sprawozdawca Dr. Rentzsch z Drezna zapatrywał się na zadanie z wielką znajomością rzeczy i niezaprzeczoną swobodą. Wykazawszy że Niemcy przy 26% powierzchni leśnéj i dobrém zagospodarowaniu lasów tak rządowych jak prywatnych, nie potrzebują się obawiać wyniszczenia lasów, oświadczył się za usunięciem wszelkich ograniczeń prawnych co do ich wycinania. Na wypadek dowiedzionéj szkodliwości wycięcia lasów, stanowiących ochronę przeciwko wydmom lub zasypaniom znacznych powierzchni, proponuje wywłaszczenie na użytek publiczny, zamiast ograniczenia w użytkowaniu.

Na tém zakończono posiedzenia, a prowadzenie interesów bieżących do czasu zebrania przyszłego kongresu powierzono dziewięciu członkom wybranym większością głosów.

— **Dług publiczny angielski**, według sprawozdania zamieszczonego w *Times'ie*, przechodził od roku 1855 następujące koleje:

Z końcem roku finansowego 185⁴⁄₅, to jest z dniem 31 marca 1855 r.

Dług ustalony (konsolidowany) wynosił	752.064109 f. st.
„ nieustalony	23.151400 „
Uposażenia (annuities) terminowe skapitalizowane	26.763244 „
Łącznie cały dług publiczny w dniu 31 marca 1855 wynosił	801.978753 „
1856 „	829.579798 „
1857 „	831.722963 „
1858 „	826.134640 „
1859 „	823.934880 „
1860 „	819.079310 „
1861 „	818.048896 „
1862 „	817.389290 „
1863 „	817.559322 „
1864 „	813.230134 „
1865 „	808.289398 „
1866 „	802.842949 „
1867 „	800.848847 „
1868 „	797.031650 „

a mianowicie w ostatnim roku dług

ustalony	714.190328 f. st.
nieustalony	34.911100 „
uposażenia terminowe skapitalizowane	47.930222 „

Z powyższego okazuje się, że w ciągu 14 lat ostatnich, w roku 1857, pod koniec wojny krymskiéj, dług angielski doszedł do najwyższéj cyfry

	831.722963 f. st.	czyli 20.793.074075 fr.
od téj daty zmniejszając się ciągle, zeszedł w r. 1868 do...	797.031650 „	„ 19.925.791250 „
Zatém przez lat 11 Anglja zmniejszyła dług publiczny o	34.691313 „	„ 867.282825 „

W drukarni Gazety Polskiéj.

Za pozwoleniem Cenzury Rządowej.